વિક્રમ સંવત-૨૦૩૬, અષાઢ વદ-૧૫, રવિવાર, તા. ૧૦-૮-૧૯૮૦
વચનામૃત-૨૧, ૩૦. પ્રવચન નં. ૩

ચૈતન્યકો ચૈતન્યમેંસે પરિણમિત ભાવના અર્થાત્ રાગ-દ્વેષમેંસે નહીં ઉદ્દિત હુઈ ભાવના-ઐસી યથાર્થ ભાવના હો તો વહ ભાવના ફલતી હી હૈ. યદિ નહીં ફલે તો જગતકો-ચૌદહ બ્રહ્માંડકો શૂન્ય હોના પડે અથવા તો ઈસ દ્રવ્યકા નાશ હો જાય. પરંતુ ઐસા હોતા હી નહીં. ચૈતન્યકે પરિણામકે સાથ કુદરત બંધી હુઈ હૈ-ઐસા હી વસ્તુકા સ્વભાવ હૈ. યહ અનંત તીર્થંકરોંકી કહી હુઈ બાત હૈ. ૨૧.

૨૧. '**ચૈતન્યકો ચૈતન્યમેંસે...**' ચૈતન્ય ભગવાન આત્મા જ્ઞાન ઔર આનંદકા કંદ પ્રભુ વસ્તુ, અંતરમેં અનંત ગુણ બસે હૈં, ઐસી યહ ચીજ-વસ્તુ હૈ. ઉસકો યહાં ચૈતન્ય કહા હૈ. ચૈતન્યમેંસે '**ચૈતન્યકો ચૈતન્યમેંસે પરિણમિત ભાવના...**' અંતર ચૈતન્ય સ્વરૂપ, ચૈતન્ય સ્વરૂપકી પરિણત અંદર ભાવના વહ નિર્મલ (હૈ). જૈસા ચેતન હૈ વૈસા ચૈતન્ય ગુણ હૈ, ઐસી ચૈતન્યકી પરિણતિ ઉત્પન્ન હુઈ. ઐસી પરિણતિ '**ભાવના રાગ-દ્વેષમેંસે નહીં ઉદ્દિત હુઈ...**' યહ થોડા સૂક્ષ્મ પડેગા. જિસે અંતર રાગ-દ્વેષકે બિના ચૈતન્યમૂર્તિ પ્રભુ, ઉસકી ચૈતન્યમેંસે ચૈતન્યકી ભાવના પરિણમિત હુઈ. આહા..હા..! વહ ભાવના, ઐસી યથાર્થ ભાવના હૈ. બાહ્ય કોઈ ભી પ્રપંચ યા વિકલ્પકી વહાં અપેક્ષા નહીં હૈ. ઐસી ભાવના '**યથાર્થ ભાવના હો તો વહ ભાવના ફલતી હી હૈ.**' થોડી સૂક્ષ્મ બાત આયેગી.

ચૈતન્યમેંસે ચૈતન્યકી ભાવના જાગૃત હુઈ. ઔર કરના ભી વહી હૈ. વહ જો ચૈતન્યકી ભાવના પરિણમિત હુઈ, વહ પૂર્ણ હોકર હી રહેગી. ઉસકા ફલ પૂર્ણ હી આયેગા. '**યદિ નહીં ફલે તો જગતકો-ચૌદહ બ્રહ્માંડકો શૂન્ય હોના પડે...**' થોડી સૂક્ષ્મ બાત હૈ. ક્યા કહતે હૈં? ચૈતન્યસ્વરૂપ ભગવાન, ઉસકી ચૈતન્ય ભાવના રાગ ઔર દ્વેષ બિનાકા, વહ ભાવના ફલે નહીં, જગતમેં યદિ વહ ભાવના ન ફલે.. આહાહા..! તો જગતકો ચૌદહ બ્રહ્માંડકો શૂન્ય હોના પડે. ક્યા કહતે હૈં? આહા..! વાસ્તવિક જિસે અંદર ચૈતન્યકી ભાવના જાગૃત હુઈ હૈ, ઉસે યદિ ચૈતન્ય પૂર્ણ પ્રાપ્ત ન હો તો જગતો શૂન્ય હોના પડે. અર્થાત્ ઉસ ભાવનાકા ફલ નહીં આયે તો વહ દ્રવ્ય

હી નહીં હૈ. સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ!

ચૈતન્યકી ભાવના ન ફલે તો વહ ચૈતન્ય પૂર્ણ નહીં હૈ યાની દ્રવ્ય હી નહીં હૈ. દ્રવ્ય નહીં હૈ તો જગતકે દ્રવ્યકા નાશ હોગા. થોડી સૂક્ષ્મ બાત હૈ. આહાહા..! અપની ચૈતન્યકી ભાવના યદિ નહીં ફલે તો જગતકો-ચૌદહ બ્રહ્માંડકો (શૂન્ય હોના પડે). અપની ભાવના અંદરસે હુઈ ઔર ઉસકા પરિણામ પૂર્ણ ન હો તો જગતકો શૂન્ય હોના પડે. ક્યોંકિ દ્રવ્ય હી નહીં રહતા. ચૈતન્યકી ભાવના હૈ ઉસકા ફલ દ્રવ્ય પૂર્ણ, પૂર્ણ દ્રવ્યકા ફલ હૈ. યદિ વહ ભાવના ન ફલે તો વહ પૂર્ણ દ્રવ્ય (પરિણમનમેં) આયે નહીં. ઔર પૂર્ણ દ્રવ્ય ન હો તો જગત શૂન્ય હો જાયે. થોડી અલગ પ્રકારકી બાત હૈ. આહાહા..!

અંતરમેં ભગવાન ચૈતન્યમૂર્તિ પ્રભુ, ચૈતન્યકી ભાવના અંદર ત્રિકાલી, વહ ભાવના ન ફલે તો વહ દ્રવ્ય હી નહીં રહતા. યાની ભાવના હુઈ ઔર દ્રવ્ય પૂર્ણ નહીં હોતા. પૂર્ણ નહીં હો તો જગતકો શૂન્ય હોના પડે. જગતકે સભી પ્રાણી યા જીવ, ઉસકી ફલ સ્વરૂપ પૂર્ણ નહીં આવે તો ઉસ તત્ત્વકો નાશ હોના પડે. થોડી સૂક્ષ્મ બાત હૈ. પંડિતજી! સૂક્ષ્મ બાત હૈ.

બહિનકે વચન હૈં, અનુભૂતિમેંસે નિકલે હૈં. અંતર આનંદકે અનુભવમેંસે બાત આયી હૈ, સૂક્ષ્મ બાત હૈ. બહુત સાદી ભાષા હૈ. લેકિન બાત વહ કહતે હૈં કિ, યહ પ્રભુ જો અંદર હૈ, નિત્યાનંદ નાથ, નિત્યાનંદકે નાથકી ભાવના-રાગ ઔર દ્વેષ બિનાકી, વહ ભાવના યદિ ન ફલે તો દ્રવ્ય હી નહીં રહતા. દ્રવ્ય નહીં રહતા ઈસલિયે જગત હી શૂન્ય હો જાયે. આહાહા..! સમજમેં આયા?

'**વહ ભાવના ફલતી હી હૈ.**' પહલે તો અસ્તિસે બાત કી હૈ. ભગવાન આત્મા અંદર ચૈતન્યકો જાગૃત કરકે, ખોજકર શ્રદ્ધા કી, જિસને અંદર રાગરહિત ભેદજ્ઞાન પ્રગટ કિયા, વહ પૂર્ણતા પ્રાપ્ત ન કરે તો વહ દ્રવ્ય હી નહીં રહ સકતા. દ્રવ્ય ન રહે તો સબ દ્રવ્યકા નાશ હો જાયે. પ્રત્યેક દ્રવ્યકી ભાવના ઔર પર્યાય અંદર, ઉસસે પરિણતિકી પ્રાપ્તિ ન હો તો વહ વસ્તુ હી ન રહે. આહા..! થોડી સૂક્ષ્મ બાત હૈ. બહિનકે અંદરકે વચન હૈં. આહાહા..!

પંચમકાલકે પ્રાણીકો ભી, વસ્તુ હૈ ઉસે પંચમકાલ યા ચૌથા કાલ નહીં હૈ. ક્યોંકિ યહ જો શાસ્ત્ર કહે વહ પંચમકાલકે સાધુને ઔર પંચમકાલકે જીવકે લિયે કહા હૈ. ચૌથે કાલકે પ્રાણીકો નહીં કહા હૈ. આહાહા..! યહાં ભી કોઈ જીવ ઐસે નિકલે... આહાહા..! ભગવાન આનંદમૂર્તિ પ્રભુ ભાવ વસ્તુ અસ્તિરૂપ (હૈ), ઉસકી સત્તાકા સ્વીકાર હોકર જો મોક્ષમાર્ગકી ભાવના પ્રગટ હુઈ, ઉસ ભાવનાકા ફલ મોક્ષ ન આવે તો

જગતકો શૂન્ય હોના પડે. દ્રવ્ય રહ સકે નહીં. આત્માકી ભાવનાકા ઉતના જોર આવે કિ યહ ભાવના ફલે હી, કેવલજ્ઞાન લેકર રહે. આહાહા..! યહ બાત આફ્રિકામેં લી થી. આહાહા..!

'**ચૌદહ બ્રહ્માંડકો શૂન્ય હોના પડે.**' એક બાત. અર્થાત્ જો દ્રવ્ય હૈ, ઉસકી ભાવના યથાર્થ હો ઔર વહ દ્રવ્ય ફલે નહીં તો દ્રવ્યકા નાશ હો જાયે. તો જગત શૂન્ય હો જાયે. આહા..હા..! '**અથવા તો ઈસ દ્રવ્યકા નાશ હો જાયે.**' પહલે પૂરે જગતકી સમુચ્ચ બાત કી. દ્રવ્યકી ભાવના હૈ ઔર દ્રવ્ય ફલે નહીં તો ઉસ દ્રવ્યકા નાશ હો જાયે. ક્યોંકિ ભાવનાકા ફલ જો દ્રવ્ય પૂર્ણ પર્યાય, વહ નહીં આયે તો વહ ભાવના નિષ્ફલ ગઈ. ભાવના નિષ્ફલ ગઈ તો ઉસકા ફલ ભી નહીં મિલતા. ઈસલિયે ઉસ દ્રવ્યકા નાશ હુઆ. સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પ્રભુ! આહાહા..! થોડી સૂક્ષ્મ પડે ઐસી બાત હૈ.

વહ ક્યા? અપની ભાવના અપનેકો ન ફલે, ઉસમેં જગતકો (શૂન્ય હોના પડે)? બાપૂ! પ્રભુ! ઉસમેં વહ બાત હૈ કિ જો દ્રવ્ય હૈ, જો સત્તા સ્વતંત્ર હૈ, ઉસ સત્તાકી ભાવના કરનેપર વહ સત્તા પૂર્ણપને પર્યાયપને ન હો તો વહ સત્તા હી નહીં રહતી. વહ સત્તા નહીં રહનેસે જગતકે પદાર્થ સત્તારૂપ હૈ વહ નહીં રહ સકેંગે. આહાહા..! જોર અંદરકા (હૈ). અપ્રતિહત ભાવનાકા યહ ફલ હૈ. જો યહ ભાવના હુઈ તો આત્મા પૂર્ણ હોકર હી રહેગા. ઉસમેં વિઘ્ન આનેવાલા નહીં, ભલે હમ પંચમકાલમેં આયે. આહા..હા..! ઔર વહ ભી શાસ્ત્રમેં કહા હૈ. ૩૮વીં ગાથા.

અબુદ્ધ થા-અપ્રતિબુદ્ધ થા ઉસે સમઝાયા. ૩૮વીં ગાથા. વહ સમજા ઔર ઐસે સમજા, અપ્રતિબુદ્ધ સમજા. કોઈ કહતા હૈ કિ યહ સમયસાર મુનિકે લિયે હૈ. ૩૮વીં ગાથામેં તો અપ્રતિબુદ્ધકો કહતે હૈં. આહા..! વહ અપ્રતિબુદ્ધ સમજા, ઉસે ગુરુને બારંબાર સમજાયા, સમજકર ઉસે સમ્યગ્દર્શન-જ્ઞાન-ચારિત્ર હુઆ. ઔર કહતે હૈં, ઉસમેં ટીકામેં પાઠ હૈ કિ હમેં જો યહ પ્રાપ્ત હુઆ હૈ, ઉસસે મૈં ચ્યુત નહીં હોઉંગા. પંચમકાલકા પ્રાણી હૈ ઔર કહનેવાલે પંચમકાલકે ગુરુ હૈં, ઈસલિયે હમારી દશા નીચે ગિર જાયેગી ઐસા હૈ નહીં. ૩૮વીં ગાથામેં હૈ. વહાં તો વહાં તક કહા હૈ, હમ સમ્યગ્દર્શન-જ્ઞાનસે ચ્યુત હોંગે હી નહીં. શંકા નહીં હોતી. આહા..હા..! અંદરસે વહ જોર આના ચાહિયે. વહ કોઈ બાહ્ય પ્રવૃત્તિ ઔર ક્રિયાસે પ્રાપ્ત નહીં હોતા. આહાહા..! અંદરકા જોર, ચૈતન્યપ્રભુ પૂર્ણ ભગવાન પૂર્ણાનંદકા નાથ ચૈતન્ય રત્નાકર, ચૈતન્યરત્નસે ભરા આકર અર્થાત્ સમુદ્ર, ચૈતન્ય રત્નાકર ભગવાન, ઉસકી જિસે ભાવના હુઈ. પુણ્ય ઔર પાપકે રાગ-દ્વેષકે ભાવ બિનાકી ભાવના હુઈ. આહાહા..! પુણ્ય ઔર

પાપકી વિકારી ભાવના બિના ચૈતન્યકી ભાવના હુઈ, વહ ચૈતન્ય ફલે હી. વહ કેવલજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરેગા હી. ઔર કેવલજ્ઞાન એવં પૂર્ણતા ન હો તો વહ ભાવના નિષ્ફલ જાયે ઔર ભાવનાકા ફલ નિષ્ફલ જાયે તો દ્રવ્યકા નાશ હો જાયે. આહા..હા..! થોડા સૂક્ષ્મ હૈ. યહ તો અંદરકે જોરકી બાત હૈ. આહા..હા..!

ભાવવાન આત્મા ત્રિકાલી ભાવ ભગવાનસ્વરૂપ, સબ ભગવાનસ્વરૂપ હી હૈ. આત્મા એક સમયકી પર્યાયકે અલાવા ભગવાનસ્વરૂપ હી હૈ. સબ આત્મા, નિગોદસે લેકર સબ દ્રવ્ય જો હૈ વહ તો ત્રિકાલી નિરાવરણ હી હૈ. અખંડ હૈ, અવિનાશી હૈ. ઐસી ચીજકી અંતર દૃષ્ટિ હુઈ, ઐસી ચીજકી અંતર ભાવના હુઈ ઔર આત્મા પ્રાપ્ત ન હો, ઐસા તીન કાલમેં બનતા નહીં. પ્રાપ્ત નહીં હો રહા હૈ તો ઉસકા કારણ ક્યા? કારણ યહ હૈ કિ જિતની યોગ્યતા ઉસે પકડનેકી કરનેકી ચાહિયે, ઉતની યોગ્યતાકા અભાવ હૈ. આહાહા..!

ભગવાન આત્મા સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ અનંત ગુણકા સમુદ્ર વહ તો હૈ, અનંત ગુણસાગર હૈ. ઉસ ચીજકો પકડનેમેં આયે, ભાવના હો, સમ્યગ્દર્શન-જ્ઞાન હો ઔર કેવલજ્ઞાન ન હો ઔર પૂર્ણ દ્રવ્ય પર્યાયપને પરિણમે નહીં, ઐસા તીન કાલમેં બનતા નહીં. પંચમ કાલકે પ્રાણીકી બાત હૈ. ૩૮વીં ગાથામેં વહ લિયા હૈ. અપ્રતિબુદ્ધ થા ઉસને સમકિત પ્રાપ્ત કિયા, વહ કહતા હૈ, મેરા સમકિત અબ ગિરેગા નહીં. ઐસા પાઠ હૈ. ૩૮વીં ગાથા. ભાઈ! અંતરકી ચીજ અલગ હૈ. બાહ્ય આચરણકી ક્રિયા, વહ સબ બાતેં બાહરકી અલગ હૈ. આહા..! દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ ભી જડ હૈ. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- હિન્દીમેં.

ઉત્તર :- હિન્દીમેં આયા નહીં? જડ હૈ. દયા, દાન, ભક્તિ આદિ પરિણામ (જડ હૈં). ક્યોંકિ ઉસમેં ચેતનકા અભાવ હૈ. ચેતનકા અભાવ હૈ તો વહ અચેતન હી હૈ. ઔર અચેતનકી જિસે પ્રીતિ હૈ, ઉસકો ચેતનકી પ્રીતિ નહીં હૈ. ઔર જિસકો ચેતનકી પ્રીતિ હુઈ ઉસકો પુણ્ય-પાપ રાગ અચેતન હૈ ઉસકી પ્રીતિ રહતી નહીં. જિસકો આત્માકા રસ ચઢા, ઉસકા રાગકા રસ નાશ હો જાતા હૈ. ઔર રાગકા રસ યદિ રહે તો આત્માકા શાંતિકા રસ નાશ હો જાતા હૈ. આહાહા..! સમજમેં આયા?

યહાં કહતે હૈં, '**યદિ ભાવના નહીં ફલે તો જગતકો-ચૌદહ બ્રહ્માંડકો શૂન્ય હોના પડે...**' આહા..હા..! અપના જોર હૈ. અપની પર્યાયકી ભાવનાસે પર્યાયવાન પૂર્ણકી પ્રાપ્તિ ન હો તો દુનિયા નહીં રહ સકતી. ક્યોંકિ ભાવનાકા ફલ દ્રવ્ય, વહ દ્રવ્ય નહીં આયે તો જગતમેં દ્રવ્ય હી ન રહે. આહા..હા..! સૂક્ષ્મ હૈ, પ્રભુ! બાત થોડી અંદરકી હૈ. અનુભવકી બાત હૈ. આહાહા..! એક બાત (હુઈ).

'**અથવા તો ઈસ દ્રવ્યકા નાશ હો જાય.**' જિસકી ભાવના આત્માને કી, આત્મા આનંદસ્વરૂપ ભગવાન, ઉસકા આનંદ આયા ઔર પૂર્ણ પ્રાપ્ત ન હો તો દ્રવ્યકા નાશ હો જાય. સાધકકા સાધ્ય પૂર્ણ હોગા હી. ન હો તો સાધકકા નાશ હોનેસે સાધ્યકા નાશ હોગા. આહા..હા..! ઐસી બાત હૈ, પ્રભુ! આત્માકે બલકી બાત અંદર હૈ. યહાં પંચમકાલકા અવરોધ નહીં હૈ. ક્યોંકિ સમયસાર, પ્રવચનસાર, નિયમસાર આદિ કહનેવાલે તો પંચમકાલકે સાધુ થે. ઔર પંચમકાલકે શ્રોતાકો સમજાતે થે. ઐસા નહીં હૈ કિ યહ બાત ચૌથે કાલકી હૈ ઔર પહલે કાલકી હૈ ઔર ઊંચી હૈ. કાલ આદિ કુછ આત્માકો અવરોધ નહીં કરતા. આત્માકો કોઈ અવરોધ નહીં હૈ. ઐસા ભગવાન અંદર સચ્ચિદાનંદ પ્રભુ, ઉસકી જિસકો યથાર્થ ભાવના હુઈ વહ ફલે હી ફલે, પરમાત્મા હોકર રહેગા. છૂટકોકો ક્યા કહતે હૈં? પરમાત્મા થયે (છૂટકો). (છૂટકારા). હમારી ભાષા છૂટકો હૈ. પરમાત્મા હો જાય. અવશ્ય ફલેગી. આહા..!

'**પરંતુ ઐસા હોતા હી નહીં.**' આહાહા..! પહલી વહ બાત કી. ફિર (કહતે હૈં), ઐસા હોતા હી નહીં. બહિન રાત્રિમેં થોડા બોલે હોંગે, બહનોંને લિખા લિયા હોગા. યહ લિખ લિયા હૈ. અનુભૂતિમેંસે લિખા ગયા હૈ. આત્માકા સમ્યગ્દર્શન ઔર અનુભૂતિમેંસે યહ સબ વાણી આઈ હૈ. આહા..હા..! '**ઐસા હોતા હી નહીં. ચૈતન્યકે પરિણામકે સાથ કુદરત બંધી હુઈ હૈ...**' ક્યા કહતે હૈં? ચૈતન્યકા જો નિર્મલ પરિણામ, ઉસસે પૂર્ણ હો ઐસા દ્રવ્યકા સ્વભાવ હી હૈ. કુદરત ઉસસે બંધી હુઈ હૈ કિ અપના પરિણામ જો ચૈતન્ય શુદ્ધ સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાન આદિ શુદ્ધ પરિણામ હુઆ તો ઉસે પૂર્ણ પરમાત્મા હોગા હી, કુદરત યાની દ્રવ્યકા સ્વભાવ ઐસા હૈ. વસ્તુકા સ્વભાવ હી ઐસા હૈ. આહાહા..!

'**ચૈતન્યકે પરિણામકે સાથ કુદરત બંધી હુઈ હૈ...**' કુદરતકા અર્થ વહ-દ્રવ્યકા સ્વભાવ હી ઐસા હૈ. દ્રવ્યકા સ્વભાવ રહે નહીં. અપની ભાવના હો ઔર ભાવ ન આયે તો વસ્તુ રહ સકતી નહીં. કોઈ ઐસા કહતે હૈં કિ, હમ મહેનત તો બહુત કરતે હૈં, લેકિન સમકિત ક્યોં નહીં હોતા? ઉસકી બાત જૂઠી હૈ. જિતને પ્રમાણમેં અંતર્મુખમેં પ્રયત્ન ચાહિયે, ઉતને પ્રયત્નકી કમીકે કારણ આત્મા હાથ નહીં આતા. ઔર કહે કિ હમ પ્રયત્ન બહુત કરતે હૈં, લેકિન હાથમેં નહીં આતા. વહ બાત જૂઠી હૈ. પંડિતજી! આહા..! હમ તો બહુત મહેનત કરતે હૈં, લેકિન પત્તા નહીં લગતા. ઉસકા અર્થ ઐસા હુઆ કિ સાધન તો બહુત કરતે હૈં. સાધ્ય પ્રાપ્ત નહીં હોતા. ઐસી બાત કભી નહીં હોતી. આહા..હા..! જિતને પ્રમાણમેં રાગ-દ્વેષ રહિત ચૈતન્યકી સૂક્ષ્મ પરિણતિ સ્વયંકો પકડનેકો જિતની ચાહિયે ઉતની ન હો ઔર પકડમેં આવે,

ઐસા તીન કાલમેં બનતા નહીં. ઔર ઉતની સૂક્ષ્મ પર્યાય પ્રગટ હુઈ હો ઔર પકડમેં ન આવે, ઐસા ભી કભી નહીં બનતા. સમજમેં આયા? અલગ બાત હૈ, બાપૂ!

મુમુક્ષુ :- કાલલબ્ધિકે બિના પુરુષાર્થ ક્યા કરે?

ઉત્તર :- કાલલબ્ધિ કોઈ વસ્તુ નહીં હૈ. ટોડરમલજીને ઐસા કહા હૈ. મૈં તો ઐસા કહતા હૂં, બહુત સાલસે, (સંવત) ૧૯૭૧કી સાલસે. ૭૧કી સાલસે. કાલલબ્ધિકી ધારણા કરની હૈ યા ઉસકા જ્ઞાન કરના હૈ? ક્યા કહા સમજમેં આયા? કાલલબ્ધિકો ધારણામેં ધારના હૈ યા કાલલબ્ધિકા જ્ઞાન કરના હૈ? જબ કાલલબ્ધિકા જ્ઞાન હોગા, દ્રવ્ય સ્વભાવકા જ્ઞાન હુઆ તો કાલલબ્ધિકા જ્ઞાન હોતા હી હૈ. ટોડરમલજીને લિખા હૈ. કાલલબ્ધિ ઔર ભવિતવ્યતા કોઈ વસ્તુ નહીં હૈ. ઐસા લિખા હૈ. વસ્તુ હૈ, અકેલી નહીં હૈ. અકેલી કાલલબ્ધિ નહીં હૈ.

કાલલબ્ધિકા જ્ઞાન કિસકો અંદર હોતા હૈ? કાલલબ્ધિ, કાલલબ્ધિ શબ્દકા રટન કર લે, ઉસકા ક્યા મતલબ હૈ? ઉસકી પ્રતીતિ કિસકો હોતી હૈ? કિ અપને દ્રવ્યકી ઓર જિસકી દૃષ્ટિ હો ઔર ચૈતન્યકા અનુભવ (હુઆ હો). કાલ, પુરુષાર્થ, સ્વભાવ, નિમિત્તકા અભાવ સબ આતે હૈં. પાંચોં સમવાય એક સમયમેં હોતે હૈં. આહા..હા..! કઠિન બાત હૈ. પાંચ સમવાય હૈ ન? પાંચોં સમવાય. ઉસ સમય પુરુષાર્થ દ્રવ્ય પર આયા, પર્યાય દ્રવ્ય પર ઢલ ગઈ, ઝુકી, પાંચો સમવાય હોંગે. ન હો ઐસા તીન કાલમેં બનતા નહીં. વહ બાત તો યહાં ચલતી હૈ. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- કુદરત બંધી હુઈ હૈ, ઐસા ક્યોં કહા?

ઉત્તર :- દ્રવ્યકા સ્વભાવ ઐસા હૈ. ભાવના હુઈ ઔર (ફલ ન આયે) તો દ્રવ્યકા નાશ હો જાય. ઈસલિયે કુદરતકા નાશ હો જાય. આહા..! સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! કાલલબ્ધિકી બાત તો પહલેસે બહુત કહતે થે. મૈંને કહા થા ન? ૧૯૭૧કે વર્ષમેં, બારંબર ઐસા કહતે થે, કેવલજ્ઞાનીને દેખા હોગા ઐસા હોગા. કેવલજ્ઞાનીને દેખા હોગા વૈસા હોગા, અપને ક્યા પુરુષાર્થ કર સકે? અભી યહ ક્રમબદ્ધકા આયા હૈ કિ ક્રમબદ્ધમેં જબ હોગા તબ હોગા, હમ ક્યા પુરુષાર્થ કરેં? આહા..હા..! ક્રમબદ્ધકી બાત યહાંસે નિકલી હૈ ન. ક્રમબદ્ધ કહાં થા?

દ્રવ્યકી પ્રત્યેક સમયમેં જો પર્યાય હોનેવાલી હૈ વહ હોગી. ક્રમસર હોગી. આગે-પીછે ઈન્દ્ર, જિનેન્દ્ર બદલ સકે નહીં. જો દ્રવ્યકી જો સમયકી પર્યાય, ઉસ સમયકી વહી પર્યાય, દૂસરે સમયકી દૂસરી, તિસરે સમયકી તિસરી (હોગી). ઉસ પર્યાયકો બદલનેમેં ઈન્દ્ર, નરેન્દ્ર, જિનેન્દ્ર સમર્થ નહીં હૈ. યહ બાત ઔર એક યહ બાત- દોનોં બાત નહીં થી. સમયસારકી તિસરી ગાથા. એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો છૂતા નહીં.

એક આત્મા પરમાણુકો છૂતા નહીં. પરમાણુ પરમાણુકો છૂતા નહીં. આહા..હા..! યહ પરમાણુ ઈસ પરમાણુમેં હૈ. એક પરમાણુ દૂસરે પરમાણુકો છૂતા નહીં. પ્રત્યેકકા સ્વચતુષ્ટય અપનેમેં અપને કારણસે પરિણમતા હૈ. પરકી અપેક્ષા ઉસમેં હૈ નહીં. આહા..હા..! કઠિન બાત હૈ.

મુમુક્ષુ :- ઈસકા વિશ્વાસ કૈસે હો? પરમાણુ પરમાણુકો સ્પર્શતા નહીં.

ઉત્તર :- બિલકૂલ છૂતા નહીં. એક પરમાણુ હૈ (ઉસ) દૂસરા પરમાણુ (સ્પર્શતા નહીં). તીસરી ગાથામેં ઐસા કહતે હૈં, સમયસાર. એક દ્રવ્ય અપને ધર્મકો ચુંબતા હૈ. દેખના હૈ? હિન્દી નહીં હોગા. ગુજરાતી હોગા. '**સબ પદાર્થ અપને દ્રવ્યમેં અંતર્મગ્ન રહેનેવાલે...**' સંસ્કૃત ટીકા હૈ. સંસ્કૃત ટીકાકા હૈ. સમયસાર. '**સર્વ પદાર્થ અપને દ્રવ્યમેં અતર્મગ્ન રહનેવાલે અપને અનંત ધર્મોંકે ચક્રકો (સમૂહકો) ચુંબન કરતે હૈં...**' સર્વ પદાર્થ અપને ગુણ-પર્યાયકો છૂતે હૈં. પરમાણુ યા આત્મા, સર્વ અપની પર્યાયકો છૂતે હૈં. '**સ્પર્શ કરતે હૈં-તથાપિ વે પરસ્પર એક દૂસરેકો સ્પર્શ નહીં કરતે,...**' આહા..હા..! યહ બાત ગજબ હૈ! વીતરાગકે સિવા યહ બાત હો નહીં સકતી. એક રજકણ દૂસરે રજકણકો છૂતા નહીં. આહા..હા..! ઈસ અંગૂલીમેં અનંત પરમાણુ હૈ. એક-એક પરમાણુ દૂસરે પરમાણુકો છૂતા નહીં. અપને પરમાણુમેં અપની પરિણતિ અપનેસે અપનેમેં અપને કારણસે હૈ.

મુમુક્ષુ :- યહ તો નિશ્ચયકા કથન હુઆ.

ઉત્તર :- નિશ્ચય યાની સત્ય. વ્યવહાર યાની ઉપચાર.

મુમુક્ષુ :- ઈસમેં યહ ભી લિખા હુઆ હૈ કિ એક દૂસરેકા ઉપકાર કરતે હૈં.

ઉત્તર :- વહ જૂઠી બાત હૈ. વહ કહા થા. ચૌદહ બ્રહ્માંડ લિખતે હૈં, ફિર નીચે લિખતે હૈં, પરસ્પર ઉપગ્રહો. ઐસા લિખતે હૈં. ઉસકા અર્થ સર્વાર્થસિદ્ધમેં ઐસા કિયા હૈ કિ ઉપગ્રહકા અર્થ નિમિત્ત હૈ. કોઈ દૂસરેકો ઉપકાર કર સકે ઐસા હૈ હી નહીં. નિમિત્ત (હૈ). ઐસી બાત. એક દ્રવ્યકો દૂસરે દ્રવ્ય ઉપગ્રહ-ઉપકાર કરે, ઐસા તીન કાલમેં હૈ નહીં. ઉપકારકા અર્થ વહાં લિયા હૈ કિ નિમિત્તકી ઉપસ્થિતિ, ઉસકા નામ ઉપકાર કહનેમેં આયા હૈ. નિમિત્ત, હાં! નિમિત્ત જગતમેં તો હોતા હૈ. પરંતુ જબ-જબ જિસ દ્રવ્યકી પર્યાય હોનેવાલી હૈ, વહ અપનેસે હી હોતી હૈ. નિમિત્તમાત્ર દૂસરી ચીજ ભલે હો. નિમિત્તકો છૂતા નહીં. એક દ્રવ્ય દૂસરે દ્રવ્યકો કભી છૂતા નહીં. આહા..હા..! એક પરમાણુ દૂસરે પરમાણુકો છૂતા નહીં. આત્મા કર્મકો છૂતા નહીં. આહા..હા..! બાત સૂક્ષ્મ હૈ, ભાઈ!

યહાં તો (સંવત) ૧૯૭૧સે ચલ રહા હૈ. ક્રમબદ્ધ, ક્રમબદ્ધ ચલતી હૈ. એકકે

બાદ એક પર્યાય ચલે, ઉસકી દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પર જાતી હૈ. ક્રમબદ્ધ. ક્રમનિયમિત શબ્દ હૈ. ૩૦૮ ગાથા. ક્રમનિયમિત યાની સબ બરાબર. જિસ સમય જો પર્યાય હોગી વહ હોગી, બાદમેં હોગી, આગે-પીછે હોગી ઐસા હૈ હી નહીં. ઐસા વહાં ૩૦૮ ગાથામેં હૈ. ઐસા પ્રશ્ન ઉઠા થા કિ કેવલજ્ઞાનીને દેખા વૈસા હોગા. અપને ક્યા પુરુષાર્થ કરેં? યહ ૧૯૭૧-૭૨કી બાત હૈ. મૈંને ઈતના કહા કિ, એક સમય, જ્ઞાનમેં એક સમયમેં તીન કાલ તીન લોક જાનતા હૈ, અપની પર્યાય દ્રવ્ય-ગુણકો ભી જાનતી હૈ, વહ પર્યાય લોકાલોકકો જાનતી હૈ, વહ પર્યાય અપની બાહર અનંતી પર્યાય પ્રગટ હૈ ઉસકો જાનતી હૈ. ઐસી એક સમયકી પર્યાયકી સત્તાકા સ્વીકાર કરનેવાલા, દ્રવ્ય પર દૃષ્ટિ હુએ બિના સ્વીકાર નહીં હોતા. આહા..હા..! એક સમયકી કેવલજ્ઞાનકી એક પર્યાયમેં પૂરી દુનિયા હૈ. ક્યાંકિ ઉસ પર્યાયમેં લોકાલોક જાનનેમેં આતા હૈ, દ્રવ્ય-ગુણ જાનનેમેં આતે હૈં. એક હી પર્યાય, દુનિયામેં એક પર્યાય વસ્તુ, ઉસમેં પૂરે તીન કાલ તીન લોક જાનનેમેં આતે હૈં. ઐસી એક સમયકી પર્યાયકી સત્તા, ઈસ પ્રકાર અંદર વિચાર કરકે, નમન કરકે.. આહાહા..! ભગવંત આત્માકી ઓર ઝુકકર નિર્ણય કરે, ઉસકો સમ્યગ્દર્શન હુએ બિના રહે નહીં. આહા..હા..! સમજમેં આયા? બડી બાત હૈ. સત્તાકા સ્વીકાર (હૈ)? કેવલજ્ઞાન, કેવલજ્ઞાન સબ બોલતે હૈં, લેકિન કેવલજ્ઞાન કહના કિસકો? કેવલજ્ઞાનીને દેખા વૈસા હોગા. લેકિન તુમકો અભી કેવલજ્ઞાનકી શ્રદ્ધા હૈ યા નહીં? બાદમેં દેખા હોગા વૈસા હોગા. કેવલજ્ઞાનકી સત્તાકા સ્વીકાર કરેગા ઉસકી દૃષ્ટિ જ્ઞાન પર જાયેગી.

અપના સ્વભાવ ચૈતન્ય આનંદ પ્રભુ, ઉસકી દૃષ્ટિ જબ કેવલજ્ઞાનકી સત્તાકા સ્વીકાર કરેગી, વહાં અપની સત્તાકા સ્વીકાર કિયે બિના (ઉસકી સત્તાકા સ્વીકાર હોતા નહીં). પર્યાયકા નિર્ણય પર્યાયસે હોતા નહીં. પર્યાયકા નિર્ણય દ્રવ્યકે આશ્રયસે હોતા હૈ. સૂક્ષ્મ લગે, ભગવાન! માર્ગ યહ હૈ. તીન લોકકે નાથ સીમંધર ભગવાન કહતે હૈં. આહાહા..! વહ બાત હૈ. કિંચિત્માત્ર ફેરફાર નહીં. આહા..હા..!

એક સમયકી સત્તા! કબ બાત હૈ? ઈસ દુનિયામેં એક સમયકી પર્યાયકી સત્તા ઐસી એક હી હૈ. એક પર્યાક કેવલજ્ઞાનકી એક હી હૈ. એક સમયકી એક પર્યાયમેં લોકાલોક, દ્રવ્ય-ગુણ-પર્યાય, દ્રવ્ય-ગુણ, અપની અનંતી વર્તમાન પ્રગટ પર્યાય સબ જાનનેકી તાકત એક સમયમેં હૈ. આહાહા..! એક સમયકી પર્યાયકી સત્તાકા સ્વીકાર કરને જાયે ઉસકી પર્યાય પર દૃષ્ટિ નહીં રહેગી. આહાહા..! ઉસકી દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પર જાયેગી. ક્યોંકિ પર્યાયમેં પર્યાયકે આશ્રયસે પર્યાયકા નિર્ણય નહીં હોતા. આહાહા..! સૂક્ષ્મ હૈ, ભગવાન! પર્યાયકા નિર્ણય દ્રવ્યકે આશ્રયસે હોતા હૈ. આહાહા..! અંદર

તત્ત્વકી મૂલ બાત કમ હો ગયી ઔર ફેરફાર હો ગયા બહુત.

એક પરમાણુ દૂસરે પરમાણુકો છૂતા નહીં. એક આત્મા એક દૂસરેકો, કર્મકો છૂતા નહીં. આહા..હા..! ઔર પ્રત્યેક પરમાણુ ઔર આત્મામેં ક્રમસર પર્યાય હોગી, આગેપીછે નહીં. લેકિન ઉસ ક્રમસર પર્યાયકા નિર્ણય કરનેવાલેકી દૃષ્ટિ દ્રવ્ય પર જાયેગી. દ્રવ્ય પર જાયેગી તો ઉસકો સમકિત હી હોગા. આહા..હા..!

ઐસે યહાં જો બહિનને કહા હૈ વહ જોરવાલા હૈ. આહા..હા..! અંતર સ્વભાવકી ભાવના, સ્વભાવવાન પ્રભુ, ઉસકી ભાવના ઉસકા ફલ ન આવે તો ઉસ વસ્તુકા નાશ હોગા. ઉસ વસ્તુકા અસ્તિત્વ નહીં રહેગા. ઉસકા નહીં રહેગા તો પૂરે જગતકા અસ્તિત્વ નહીં રહેગા. અથવા ઉસ દ્રવ્યકા હી નાશ હોગા. ક્યોંકિ દ્રવ્યકી જો પૂર્ણ શક્તિ હૈ, ઉસકી પ્રતીતિ ઔર અનુભવમેં ભાવના આયી, ઉસ ભાવનાકા ફલ પૂર્ણ દ્રવ્ય ન આયે તો ઉસ દ્રવ્યકા નાશ હોગા. સૂક્ષ્મ બાત હૈ, ભાઈ! યહ આયા હૈ ઈસલિયે થોડા કહતે હૈં. નહીં તો ઈતની સૂક્ષ્મ બાત નહીં કરતે હૈં. આહા..હા..!

'**ઐસા હી વસ્તુકા સ્વભાવ હૈ.**' સ્વભાવકી ભાવના જો ચૈતન્યકી કી, ચૈતન્ય દ્રવ્ય, ઉસકી ભાવના. અનંત ગુણકા પિંડ, ઉસકી ભાવના અંદર હુઈ વહ નિર્વિકલ્પ હુઈ. વહ નિર્વિકલ્પ ભાવના રાગરહિત હુઈ. રાગરહિત હુઈ ઉસ ભાવનાસે કેવલજ્ઞાન અર્થાત્ પૂર્ણ દશા પ્રાપ્ત હોગી, હોગી ઔર હોગી હી. ન હો તો દ્રવ્યકા નાશ હો જાયેગા. દ્રવ્યકી સ્થિતિ ઐસી હૈ નહીં. દ્રવ્યકા સાધન જિસને કહા, ઉસકા સાધ્ય આકર હી છૂટકારા હૈ. આહા..હા..! સમયસારમેં ૩૮ ગાથામેં યહ લિયા હૈ. અપ્રતિબુદ્ધ સમજા તો કહતા હૈ, અબ મુજે છૂટેગા નહીં. હમારી શ્રદ્ધા, જ્ઞાન ઔર અનુભવસે છૂટેગા નહીં. પાઠ હૈ. સંસ્કૃત ટીકા હૈ. ૯૨વીં ગાથામેં ઐસા હૈ, પ્રવચનસાર. હમને જો માર્ગ અંદરસે પ્રાપ્ત કિયા હૈ, ઉસ માર્ગસે કભી છૂટેંગે નહીં, ચ્યુત નહીં હોંગે. ભલે હી હમ અકેલે હોં. આહા..હા..! પંચમ કાલકે શ્રોતાકો ભી ઈતના જોર આતા હૈ. ધર્મ કોઈ સાધારણ હૈ? બાપૂ! લોગ સાધારણ માને કિ દયા પાલી, વ્રત લિયે, પડિમા લે લી ઈસલિયે હો ગયા ધર્મ. બાપૂ! ધર્મ કઠિન હૈ.

સમ્યગ્દર્શન... આહા..હા..! વહ જબ હોતા હૈ તબ યહ સબ જ્ઞાન હોતા હૈ. યહ હુઆ તો પરમાત્મા હોગા હી હોગા. ન હો તો દ્રવ્યકા નાશ હોગા. દ્રવ્યકા સ્વભાવ ઐસા નહીં હૈ. કુદરતમેં દ્રવ્યકા સ્વભાવ ઐસા હૈ કિ સાધકભાવ હુઆ તો સાધ્ય પ્રગટ હોગા હી. યહાં ઐસી બાત લી હૈ. ચ્યુત હો જાયેગા, ઐસી બાત યહાં નહીં લી હૈ. ચ્યારહવેં ગુણસ્થાનસે ચ્યુત હોતા હૈ ન? વહ બાત યહાં નહીં લી હૈ. યહ બાત લી હૈ.

યહાં ભી વહ લિયા, '**ઐસા હી વસ્તુકા સ્વભાવ હૈ. યહ અનંત તીર્થંકરોંકી કહી હુઈ બાત હૈ.**' આહા..હા..! થોડી સૂક્ષ્મ બાત આ ગયી. '**યહ અનંત તીર્થંકરોંકી કહી હુઈ બાત હૈ.**' ચૈતન્યકે પરિણામમેં ચૈતન્યકી પરિપૂર્ણતા ન આયે, ઐસા અનંત તીર્થંકરોંને નહીં કહા હૈ. અનંત તીર્થંકરોંને કહા હૈ, ભગવાન ચૈતન્ય સ્વરૂપ પુણ્ય ઔર પાપકે વિકલ્પસે રહિત, ઉસકા અંદરમેં અનુભવ હો, દૃષ્ટિ હો, ભાવના હો. નિર્વિકલ્પ દશા હો ઔર ઉસે નિર્વિકલ્પ પરમાત્મપદ-સાધ્ય પ્રાપ્ત ન હો, (ઐસા) તીન કાલમેં બનતા નહીં. સમજમેં આયા? ૨૧વાં બોલ પૂરા હુઆ. ૩૦. કિસીને લિખા હૈ. ઈસમેંસે પઢનેકે લિયે કિસીને લિખા હૈ.

જબ બીજ બોતે હૈં તબ પ્રગટ રૂપસે કુછ નહીં દિખતા, તથાપિ વિશ્વાસ હૈ કિ 'ઈસ બીજમેંસે વૃક્ષ ઉગેગા, ઉસમેંસે ડાલેં-પત્તે-ફલાદિ આયેંગે', પશ્ચાત્ ઉસકા વિચાર નહીં આતા; ઉસી પ્રકાર મૂલ શક્તિરૂપ દ્રવ્યકો યથાર્થ વિશ્વાસપૂર્વક ગ્રહણ કરનેસે નિર્મલ પર્યાય પ્રગટ હોતી હૈ; દ્રવ્યમેં પ્રગટરૂપસે કુછ દિખાઈ નહીં દેતા ઈસલિયે વિશ્વાસ બિના 'ક્યા પ્રગટ હોગા' ઐસા લગતા હૈ, પરંતુ દ્રવ્યસ્વભાવકા વિશ્વાસ કરનેસે નિર્મલતા પ્રગટ હોને લગતી હૈ. ૩૦.

'**જબ બીજ બોતે હૈં...**' ૩૦વાં બોલ હૈ. '**જબ બીજ બોતે હૈં તબ પ્રગટ રૂપસે કુછ નહીં દિખતા.**' બીજ બોતે હૈં તો તુરંત (ફલ) આ જાતા હૈ? આહા..હા..! '**તથાપિ વિશ્વાસ હૈ કિ 'ઈસ બીજમેંસે વૃક્ષ ઉગેગા...**' ઈસ બીજમેંસે વૃક્ષ ઉગેગા હી. ઉગેગા નહીં, ઉગેગા હી. આહા..હા..! અંતરમેં આત્માકા બીજ બોયા,.. આહા..! વહ ઉગેગા હી. કેવલજ્ઞાન આયે બિના રહેગા નહીં. ષટ્‌ખંડાગમમેં ઐસા એક બોલ હૈ કિ, જબ અંદરસે મતિજ્ઞાન હુઆ, સ્વભાવકે અનુભવમેંસે જબ મતિજ્ઞાન હુઆ તો મતિજ્ઞાન ઐસા કહતા હૈ, મતિજ્ઞાન કેવલજ્ઞાનકો બુલાતા હૈ. ઐસા પાઠ હૈ. બુલાતા હૈ, ઐસા પાઠ હૈ. સંસ્કૃત. ષટ્‌ખંડાગમ. મતિજ્ઞાન કેવલજ્ઞાનકો બુલાતા હૈ. યહ ક્યા? ઉસકા અર્થ યહ હૈ કિ જો દૂજ ઉગી હૈ વહ પૂર્ણિમા હોગી હી. તેરહવેં દિન પૂર્ણિમા હોગી હૈ. ઉસમેં નિઃશંકતા હૈ, કોઈ શંકાકા સ્થાન નહીં. આહા..હા..!

મુમુક્ષુ :- દૂજકા ચંદ્રમા હૈ.

ઉત્તર :- વૈસે યહ ભગવાન સમ્યગ્દર્શનરૂપી દૂજ ઉગી, કેવલજ્ઞાન ફલે બિના રહેગા નહીં. આહા..હા..! ક્યા હો? મૂલ ચીજ પર (દૃષ્ટિ નહીં). ચૈતન્યમૂર્તિ નિર્વિકલ્પ વસ્તુ ત્રિકાલ નિરાવરણ. વસ્તુ હૈ વહ તો ત્રિકાલ નિરાવરણ હૈ, અખંડ હૈ, એક

હૈ. જયસેનાચાર્યકી ટીકા. જયસેનાચાર્યકી ટીકાકા પાઠ (હૈ). ત્રિકાલ નિરાવરણ. પાઠ હૈ, ઈસમેં હોગા. જયસેનાચાર્યકી ટીકા હૈ. આહા..! લંબી બાત હૈ. ક્યા કહા? સકલ નિરાવરણ. દેખો!

પુનઃ સ્પષ્ટ કરનેમેં આતા હૈ. વિવક્ષિત એકદેશ શુદ્ધનયાશ્રિત, વિવક્ષિત એકદેશ શુદ્ધનયાશ્રિત યહ ભાવના જો કહના ચાહતે હૈં, શુદ્ધિરૂપ પરિણતિ નિર્વિકલ્પ સ્વસંવેદનલક્ષણ ક્ષયોપશમિક જ્ઞાનરૂપ હોનેસે યદ્યપિ એકદેશ વ્યક્તરૂપ હૈ, તો ભી ધ્યાતા પુરુષ યહ ભાતા હૈ કિ જો સકલનિરાવરણ... સંસ્કૃત ટીકા હૈ. સકલ નિરાવરણ પ્રભુ અંદર હૈ. આહા..હા..! સકલનિરાવરણ અખંડ એક. ગુણભેદ નહીં. આહા..હા..! સકલ નિરાવરણ અખંડ એક પ્રત્યક્ષ પ્રતિભાસમય. સંસ્કૃતમેં હૈ, સમયસાર. સમજમેં આયા? પ્રત્યક્ષ પ્રતિભાસમય અવિનશ્વર શુદ્ધ પારિણામિક પરમભાવલક્ષણ. શુદ્ધ પારિણામિક પરમભાવલક્ષણ નિજ પરમાત્મદ્રવ્ય વહી મૈં હૂ. આહા..હા..! સમયસારકી જયસેનાચાર્યકી ટીકામેં હૈ. જયસેનાચાર્યકી ટીકામેં હૈ. શબ્દશઃ લિખ લિયા હૈ. આહા..હા..! ક્યા કહતે હૈં? દેખો!

ઈસપ્રકાર સિદ્ધાંતમેં કહા હૈ, નિષ્ક્રિય શુદ્ધ પારિણામિક. શુદ્ધ પારિણામિકભાવ નિષ્ક્રિય હૈ. શુદ્ધ પારિણામિકભાવ સક્રિય નહીં હૈ, પરિણમન નહીં હૈ. પર્યાયમેં પરિણમન હૈ. નિષ્ક્રિયકા ક્યા અર્થ હૈ? ક્રિયા-રાગાદિ પરિણતિ ઉસ રૂપ નહીં. મોક્ષકે કારણભૂત ક્રિયા શુદ્ધભાવના પરિણતિ, ઉસ રૂપ ભી નહીં. સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પ્રભુ! દ્રવ્યરૂપ જો વસ્તુ હૈ વહ ત્રિકાલ નિરાવરણ હૈ, અખંડ હૈ, એક હૈ. મોક્ષકે કારણરૂપ ભી નહીં. મોક્ષ ઔર મોક્ષકા કારણ, દો રૂપ દ્રવ્ય નહીં હૈ. ઐસા પાઠ હૈ. આહા..હા..! દેખો! મોક્ષકે કારણભૂત ક્રિયા શુદ્ધભાવ પરિણતિ ઉસ રૂપ ભી નહીં હૈ. ઔર ઐસા જાનનેમેં આતા હૈ કિ શુદ્ધ પારિણામિક ધ્યેય ધ્યાનરૂપ નહીં હૈ. આહા..હા..! ધ્યાન વિનશ્વર હૈ. પાઠ હૈ. ધ્યાન વિનશ્વર હૈ, પાઠ હૈ. સંસ્કૃત ટીકા હૈ. ધ્યાન વિનશ્વર હૈ, ઈસલિયે ધ્યાનકા ધ્યાન નહીં. આહા..હા..! ગજબ બાત હૈ, ભાઈ! ધ્યેયકા ધ્યાન. આહા..હા..!

યોગીન્દ્રદેવને ભી કહા હૈ. યોગીન્દ્રદેવને (પરમાત્મ પ્રકાશમેં) કહા હૈ.

ણ વિ ઉપ્પજ્જઇ ણ વિ મરઇ બંધુ ણ મોક્ખુ કરેઇ।
જિઉ પરમત્થેઁ જોઇયા જિણવરુ એઉઁ ભણેઇ।।૬૮।।

યહ શ્લોક હૈ. હે યોગી! અંતર સ્વરૂપમેં જુડાન કરનેવાલેકો યોગી કહતે હૈં. પરમાર્થસે જીવ ઉત્પન્ન નહીં હોતા. પરમાર્થસે જીવ ઉત્પાદ નહીં કરતા. ઉત્પાદ-વ્યયસે ભિન્ન હૈ. ઉત્પાદ-વ્યય, ધ્રુવકે ઉપર તિરતે હૈં. આહા..હા..! પરમાર્થસે જીવ ઉત્પન્ન ભી નહીં હોતા, મરતા ભી નહીં હૈ. વ્યય નહીં હોતા. ઉસકા વ્યય નહીં હોતા. વ્યય

તો ઉત્પાદ-વ્યયકા હૈ. ઔર બંધ-મોક્ષકો કરતા નહીં. આહા..હા..! પર્યાય હૈ ન? પર્યાય પર દૃષ્ટિ નહીં હૈ. પાઠ હૈ. જયસેનાચાર્યકી ટીકા, સમયસારકી.

યહાં કહતે હૈં, કૌન-સા બોલ આયા? ૩૦. બીજ બોયા તો વિશ્વાસ હૈ કિ બીજમેંસે પત્તે, ફલ, ફૂલ સબ હોગા. સબ હોગા હી. વહાં શંકા હોતી હૈ? '**જબ બીજ બોતે હૈં તબ પ્રગટ રૂપસે કુછ નહીં દિખતા, તથાપિ વિશ્વાસ હૈ કિ 'ઈસ બીજમેંસે વૃક્ષ ઉગેગા, ઉસમેંસે ડાલેં-પત્તે-ફલાદિ આયેંગે', પશ્ચાત્ ઉસકા વિચાર નહીં આતા;...**' આહા..હા..! '**ઉસી પ્રકાર...**' વહ તો દૃષ્ટાંત હુઆ. '**મૂલ શક્તિરૂપ દ્રવ્યકો યથાર્થ વિશ્વાસપૂર્વક ગ્રહણ કરનેસે...**' આહા..હા..! ૩૦વાં બોલ. ક્યા કહા? દેખો! '**ઉસી પ્રકાર...**' યાની જૈસે બીજ બોયા ઔર વિશ્વાસ હૈ કિ વૃક્ષ હોગા હી. '**ઉસી પ્રકાર મૂલ શક્તિરૂપ દ્રવ્ય...**' મૂલ શક્તિરૂપ દ્રવ્ય પરમાત્મા સ્વયં. ત્રિકાલ નિરાવરણ અખંડાનંદ પ્રભુ એકરૂપ જો ત્રિકાલ, પર્યાયમેં અનેકરૂપ હૈ, દ્રવ્યમેં એકરૂપ હૈ, ઓહો..હો.! ઐસે એક અખંડ નિરાવરણ પરમપારિણામિકભાવલક્ષણ નિજપરમાત્મદ્રવ્ય વહ મૈં હૂં. ધર્મીકો યહ મૈં હૂં, ઐસા હૈ. ખંડ જ્ઞાનકા અનુભવ નહીં હૈ. આહા..હા..!

વહ યહાં કહતે હૈં, '**દ્રવ્યકો યથાર્થ વિશ્વાસપૂર્વક ગ્રહણ કરનેસે...**' ભગવાન આત્મા દ્રવ્ય પૂર્ણાનંદકા નાથ ધ્રુવ અચલ, ઉસકા આશ્રય લિયા.. આહા..! ઉસે ગ્રહણ કિયા ઔર નિર્મલ પર્યાય પ્રગટ હોતી હૈ. '**દ્રવ્યમેં પ્રગટરૂપસે કુછ દિખાઈ નહીં દેતા...**' પહલે પ્રતીત હુઈ અનુભવમેં, ઉસમેં અસંખ્ય પ્રદેશ યા અનંત ગુણ પ્રત્યક્ષ નહીં દિખાઈ દેતે. ક્યા કહા? પ્રગટ પહલે સમ્યગ્દર્શનમેં અનુભવ હોતા હૈ. આનંદકા સ્વાદ આતા હૈ, અતીન્દ્રિય આનંદકા. લેકિન અસંખ્ય પ્રદેશ દિખતે નહીં. જ્ઞાન કમ હૈ ઔર અસ્થિર હૈ. અસંખ્ય પ્રદેશ આદિ. કહતે હૈં, વહ પહલે દિખાઈ નહીં દેતે. '**ઈસલિયે વિશ્વાસ બિના 'ક્યા પ્રગટ હોગા'..**' વિશ્વાસ ઓહો..! બીજમેંસે વૃક્ષ હોગા હી. વૈસે મેરે આત્માકા બીજ-સમ્યગ્દર્શન હુઆ, ઉસમેંસે કેવલજ્ઞાન હોગા હી. ભવભ્રમણ કભી નહીં રહેગા, ઐસા અંદરમેંસે વિશ્વાસ ન આયે તો ઉસને આત્માકો જાના નહીં. આહા..હા..! ઐસી સૂક્ષ્મ બાત હૈ, પંડિતજી! અંતરકી બાત હૈ, ભાઈ!

'**ક્યા પ્રગટ હોગા' ઐસા લગતા હૈ...**' '**ઈસલિયે વિશ્વાસ બિના 'ક્યા પ્રગટ હોગા' ઐસા લગતા હૈ, પરંતુ દ્રવ્યસ્વભાવકા વિશ્વાસ કરનેસે...**' આહા..! દ્રવ્યસ્વભાવ આત્માકા વિશ્વાસ કરનેસે '**નિર્મલતા પ્રગટ હોને લગતી હૈ.**' નિર્મલતા પ્રગટ હોને લગતી હી હૈ. આનંદકી શુદ્ધ બઢતી હી હૈ. દ્રવ્યકા આશ્રય હુઆ, ઉસકો દ્રવ્યકે આશ્રયસે શુદ્ધિ ઉત્પન્ન હુઈ, દ્રવ્યકે આશ્રયસે શુદ્ધિ ટિકી રહી ઔર દ્રવ્યકે આશ્રયસે શુદ્ધિકી વૃદ્ધિ હુઈ. આહા..હા..! ઐસા માર્ગ હૈ. કરના ક્યા? યહ કરના, યહ કરના...

કરના ક્યા હૈ? કરનેમેં મરના હૈ. જ્ઞાનસ્વરૂપકો રાગાદિ કરના બતાના, મર ગયા. આહા..હા..! ક્યા કહા? ફિરસે. જ્ઞાનસ્વરૂપ ભગવાન જાનન-દેખન સ્વભાવ, ઉસકો કુછ કરના સૌંપના, રાગ કરના, પુણ્ય-પાપ કરના સૌંપના, વહાં જ્ઞાતાપનેકા નાશ હોતા હૈ. સમજમેં આયા? આહા..હા..!

જ્ઞાતાપના, મૈં જ્ઞાનસ્વરૂપકા પિંડ હૂં, મેરી ચીજમેં કોઈ મૈલ-અશુદ્ધતા કુછ નહીં હૈ. ઐસી ચીજકા જબ વિશ્વાસ હુઆ વહ ફલેગા હી. આહા..! દ્રવ્યસ્વભાવકા વિશ્વાસ કરનેસે નિર્મલતા પ્રગટ હોગી. પ્રગટ હુએ બિના રહે નહીં. યહ તો બહિનકે વચનમેં, અનુભવકે વચન હૈં. આહા..હા..! રાત્રિકો થોડા બોલે હોંગે. બહન આયી નહીં હૈ, શરીરમેં કમજોરી હૈ. બોલતે હૈં થોડા, લેકિન બહનોંને લિખ લિયા થા. ઈસલિયે બાહર આયા, નહીં તો બાહર નહીં આતા. (ઉનકી સ્થિતિ) શવ જૈસી હૈ. આહા..! યહ તો ઉનકી વાણી હૈ. યહ સબ ઉનકે વચનામૃત હૈ. લો, ઉતના રખો...

(શ્રોતા :- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ!)